

Q6

Народни устанак у Грчкој и песник Ђајрон

Данашње борбе у Грчкој, данашња неснога Грка
пече јуде по беком свету. Пекаје слична неснога, у дрезна времена, песника Оми-
ра; и много столећа касније једног пламеног и племеничког песника туђе крви и
порекла. Данашње борбе Грка за демократију потсећају на лавно-лавне немире и
распре у тој касичној земаљи свега па и политици, где је први пут стављен ~~ес~~
~~у вишији и вишији~~ ~~Краљевски чиновници~~, ~~ес~~
смитер нагласак на реч демос народ, и одакле је грчка реч демократија пошла по це-
лом свету, ушка у све речнике прогреса политичког и друштвеног. За невољу, грч-
ке су речи и грчка је традиција и у речима олигархија, плутократија, аристокра-
тија, тиранија. Стари Грци су били народ чији су мислиоци и државници први
пут добро употребили разум, али су га понекад, ~~и државници и народ~~ ~~и државници и народ~~,
и ~~и~~ теко та мања земља, са огромном историјом политичком и културном, да-
нас опет кува и ври, и ~~и~~ купа се у крви грчкој на обадве стране фронта.
Омир је живео девет, можда и свих десет стогодина пре Христа, а у ИЛИЈАДИ имамо
тек комадић Тројанског рата, а велики комад ината и глохења између Агамемнона
и Ахила, са свакојаким грозним и срамним последицама од тога, са познатом чи-
њеницом: да она двојица на два краја Тројанског фронта, прикосе, састају се да
би се свађали и један другог ружним именима називали, док Тројански јунак ~~Хек-~~
~~ијат~~ тамани обе стране, и Атрејце и Пелејце. [Неће ствар пропада, нека инат
живи. Познајемо то добро и ми други Балканци.] А завуљаће се најзад скавни
"жил човекобубић" по личном расположењу: кад Тројани убише драгог му Петрок-
ча, зарише нож у срце и ~~и~~ Ахилу, онда је јунак ријкнуо, скочио, лао пуну меру хе-
ројства помогао општу ствар издавши пре свега личну освету. Али с друге стре-
не, има већ у ИЛИЈАДИ трагова демократских навика: договарање, лебатне речи, за-
једничке одлуке, попуштање пред пометнијим и разложитијим. Дакако, прекида Ага-
мемон понекад свајим аутократски договарања колективна; али понекад, како Омир
хепо каже, "савија ~~и~~ он своју душу" пред вишим и бољим. Чак и богови који ~~и~~
онда ходали по земљи и пекли се у све људске ствари, и они излажу пред ~~и~~ ажу,

2

образажу своје намере. Изузетак чини ~~бес~~, прави тиранин, али и он никад осети да зло ~~важи~~ и оиве потиштен и кајан.

Пратимо данашње борое у Грчкој и враћамо се мишљу у почетне деценије ~~XIX~~ века у епоху сабиљних устанака на Балкану против силе и тираније отоманске. И сећамо се, ми Срби, да је Србија прва почела, да је јаче запламтала од Грчке, више херојских жртава дала, лепше песме о устанку оставила, далеко лепше но грчке народне песме истога смисла~~али~~ се много касније од Грчке ослободила; ~~и~~ моћније сile~~и~~ нису прибавиле у помоћ, а и њу су временом балкански инати и гложења ставили подривати. И сећа се човек ливног момента у грчкој историји ~~и~~ времена: угледан туђинац, чланак, богат, млад, даровит, бучно славан песник осећа занос и потребу да после слободарске своје поезије постане стварно војник, борац за слободу подјармљеног грчког народа. Бајрон није могао да верује да Грчка, постојбина давно већ републикански уређених земаља и градова, давно навикла да удара против тираније, давно моћна да се служи мишљу као и оружијем, није могао веровати да две завађене Грчке, источна и западна, неће моći да се споразумеју и уједине, неће ~~примитивне~~ из својих сила ударити и раскинути ланац. Бајрон даје у грчком устанак двадесетих година све што је још имао од поседа и новца, даје невероватно стриљање, племените и скупе енергије. И поред свих искушења и разочарања истрајава до краја, војнички и мушки; по лепој енглеској норми, не напукта дужност до смрти. Веровао је у грчки temperament, веровао у силу грчког ума, писао у једном писму са одушевљењем о дивној речи, баш поводом Грчке реченој речи сер Е. Драмонда: "Ко неће да мисли, бигот је; ко не сме да мисли, роб је".

Шори Гардон лорд Бајрон рођен је 1788-е у Дондону, далеко врло далеко и од Кефалоније и Вхелије чија је имена тако усрдно изговарао као студент, и исписивао као песник. Живео је Бајрон свега ~~25~~ година, и зато кратко време давпута путовао у Грчку, оба пута с планом, са претспремом интелектуалаца и уметника. Три пут је кренуо на кружно путовање не само

Грчке ради ~~да~~ одлуком да непосредно упозна разуме и заволи неке народе који су му се чинили нарочито историски предодређени за велика владања и страдања; са жељом да мозгом и емоцијом сквати Шпанију, Валкан са Грчком, Италију са Римом и део Турске са дужим бавњењем у Цариграду. Кренуће Фајрон на то путовање 1809-те. Њему је тада тек двадесет једна година, али све плаховите енергије талента и карактера већ су на помolu. Много раније већ почев да воли авантуру, мах пркос па и пудост, провокацију ради провокације, али као сви заиставеници њуди имао је моћ владања собом. Он је уредно и добро свртио среду школу; отишво у Кембриџ, био добар ћак узео степен академски и диплому, онда се тек украво и ~~некада~~ трудно и опасно путовање, па затим и у велику господарски поезију. Познати су његови стихови над страшну српу, мако је врло рано већ био и хестон њубавник:

Још последњи дубок уздах Ђубави и теби,
И онда натраг у живот труда и рада...

Има лепа енглеска реч упућена песничима: Прво мисли, па онда певај. Фајрон је по свом властитом изгону радио тако: кренуо је у високу школу историје и живота пре то што ће се окупшти на првом великом спеву. Брод једрењак којим се отиснуо од британске обале клизио је и петео вазда и од крила младога песника, једног свега неситог младића коме ништа не стоји на путу као препрека јер ништа на сајту њему препрека не може бити. Младић изузетно лепа лика и јаке интелигенције, чаробник да привуче человека и животиљу, пусто здрав и слободан праћен једним пријатељем, и, тада, по лордовски, днеме слугама и ~~западницима~~ пртљагом мораво је на оној палуби, међу јелрима, изгледати као неки од оних Шекспирових Краљева којима нико не зна краљевство, а свако зна моћ. Спремао се млади слободар да тиренину Селцуку и робовима народима погледа лицем у лице. Као да је слутио да ће касније постати салруг и Карбонара у Италији, и Сулиота Грчкој.

После Шпаније, Фајрон се неће искрпати у неком грчком пристаништу. Према оној пословини: с пријом око крста, он ће ући у Албанију, издржати мучно и дуготрајно верање по сувовој дивљој и опасној

земљи Јрновата у коју дотле вадда нико није ишао ни резоноде ни студије ради. Тим сухим и напорним путем ~~не се~~ ^{Бајрон} најзад спустити у Грчку. Десет једна година, следбена ћабенија, јак песнички дар и немир, вихровит темперамент — које чудо да су стихови за први пут ^{Бајрон} путовање у чајилда херојда потекли као паза још за прве године путовања. Риме и метар нису од велике правилности, али су од велике даровитости. Читаец, понесен и ножен млаузима мисли и емоција, излиза преко неправилности као неки јак тајас преко хридине. Тек прва младост, а који утврђени појмови о проблемима херојства и чести, о судбинама народа; о лепоти борби за слободу и достојанство. Не шали се младић са идејама о независности, нити са идејама о сатирајути тираније, нити са презирањем свега "нискога на високим ~~положајима~~" положајима". Оно лоба, у она времена класа и привилегија, није Бајрон могао имати према широким слојевима народа однос какав се много касније тек почeo мучно израђивао; али је, као и његови ватрени следбеници, такође племићи, Пушкин и Ђермонтов, искрено тражио достојанство и правду и над шигенским чергама, а пут слободног мисли пробијао без сваког ~~разрешења~~ према Богу или краљу. Зна се ~~занегов~~ стих у којем се усудио преврнути речи британске химне Воже спаси краљ — Воже спаси народ и прокуни краља. И зна се за низове стихова о лорду Еклину, који је однео у Египат велике количине дивних мраморних фрагмената из Грчке, нарочито за ^{сабор} ~~сабор~~ : Слободна Ертанија пљачка једну крваву земљу. Добро је ^{избу} млади Бајрон историју света и савремене политике и стихови у чајилда херојду првите од смекоти од патетике и од сатире.

Напоменујмо да је Ђајрон двапута ишао у Грчку. Други пут је стигао тамо зрео човек, тридесет пет година стар, пун знања и искуства, пун славе од поетских победа, пун и разних горчина, можда кајања, можда оних последњих прикоса пред стварима које се више не могу изменити и поправити, а пред којима охондјив тврд карактер неће сам да се измени и поправи. Но други пут је Ђајрон дошао у Грчку можда већ и доста — не зна писац шта ће

романтика, али су и динамика и енергија. То има љубави, крај и живце, то је темељно подзидано значима и размишљањима о стварима. Аличи живот Ђајронов — олуј, бура, уклата самота, откинутост од ~~свога~~ ^{често} ~~тешког~~ ^{дакле тешко} брода не тоне и не трзаши помоћом. Тридесет пет година — а један пријатељ пише: да је дивна гргурава која се добро поседела а лепота прилично усахнула. Ђајрон ће у својој последњој песми, о свом тридесет шестом ~~рођендану~~ ^{масло} ~~рођендану~~ ^{масло} пећи казати: "По ленима мојим замутело лице". ~~Что~~ ^{Уж} је још жеље твој ~~човек~~ ^{избраник} ~~било~~ ^{Жал} је још ватре, било је ~~војник~~ ^{војник}, јуриш слобода, војнички гроб.

Узимају дозволу у Грчку има у животу Бајронову — шта друго и може бити у тако немирну животу — још једно путовање. Бајрон ће двадесет седам година стар отићи из стајбине да се никада више у њу не врати. Резултати: лични и друштвени оправданци и романтички зевитљани и после из иностранства још сатираше потхрањивани. Али као никоме, ни овом пустом самоизгнанству није било лако оставити све крено и родно заувек, градити се ближи Грчкој и Италији него Британији. Своју бившу жену није баш лепо помињао, али је до краја писао неке стихове о годишњем венчању и ~~последњем~~ раставању. Своју малу ћеркицу није никада видео, није прегорео да нађе начин да је види; али је при умиравању љуксмо на њу. Растанак од родне земље, која у себи захвљује све остало, мораво је тешти, ~~Барбара~~ ^{Лука је њих тештијао јасно} па почетку првог дела ЧАЈЛД ХЕОЛДА имамо заврелно лепу, меку лирску песму: растанак ~~Бајлда~~ ^{Херберта} ов британских стена чак морем. Млади Бајрон се већ при првом свом путовању романтичар јуначио за неку срибу према зевичају — али, кад се обави ^{Херберт} британска стада брисети из вида, ^{Херберт} похвата киру и пева родном крају лаку ноћ, и у певању том има можда јачег трепета и туге и слутње него у прејсмртној песми у којој је Бајрон животу казво ~~лаку ноћ~~ "Лаку ноћ".
Писао је Џорџ Херберт:

Збогом, ој збогом! Обака родна
Брише се нед водама плавим;
Удише ~~ш~~тар ноћи, уркају таласи,
И криче галебови ливади.
Сунце, ено тамо, над морем, седа —
Збогом немо трагом даље.
Мјутим, збогом остав њему и теби
Родна моја земља — даку ноћи.

У познанијим годинама 1820-те пише **Бајрон** станице у којима долази до израза

потреба поетика да некако гласно рече и гласно правда борбу сина једине нације
за слободу других нација и других земаља:

Чијо човек на дому нема да се бори за слободу,
Нека се бије за слободу народе-суседа.
Нека се сећа славе Грчке и Рима старог —
И прими хитан у главу за ревност своју.

Ти мало мутно мотивисани редови свршавају се с политичким обртом:

У бој за слободу, дакле, где год можеш!
Ако те не убију, не обесе те,
Подариће ти барем племство.

Честоком, примнеп да се брани слобода где било, и где је прилика, аксиоматички је био правилан и остао, јер је човечанство још увек свет који затобљева, угње-
тава, тиранише. Сем тога Британија је била слободна, и Ђајрону је само оставало да је потсећа где је и кад је помагала туђе инвазије. Најави, поетик са дубоким историским и светским немирима не може ни остати регионалан и локалан. А ако је тако онда поезија једва може ронити дубље у борбе политичке, друштвене и кул-
турне него што прошлост Грчке и Рима и у Ђајроновој лоба, ^{са њеним} Грчке и Италије, ^{са њеним} у знаку окупација. Да Ђајрон је знао у оригиналну смислу, Вергилија, Пулчија, Дантеа, видео је Италију, Грчку и Стамбон, и то му је и требало за његов драмски и херојски темперамент, и такву поезију: рима таласа, су-
дар штитова и копаља урлици живих и умирућих, пророчњава, клетве, велике сце-
не и велике речи. То му је требало да би, од времена на време, за десетак дана исписао до две хиљаде стихова.

Задависмо младог Ђајрона на првом путовању у Грчку, у Албанији. Ту је куснуо, са задовољством, од свега што је егзотика опасност и
куда храброст, поетисана плачка и харамилук. ^{Задависио је у Грецији} песму Аријанута хејдука, ^{је написао} најмљених борца, сад код Грка, сад код Турка, сад код сепаратисте
Али паше;

Сви што смо из Парга, разбојници смо,
разбојници смо...

Чајид хероду идимо врло живе сцене о ~~који~~ изгледу привута о обичајним, песмама и играма њиховим, нарочито о хејдучким ставовима и поступима њиховим,

осуровом плавнинском моралу који паравно, није никада морао, али је прилично по укусу романтичара песника доказ да велика храброст подијује свирепост и кад је херојска ~~херојски~~ кад је разбојничка и плачкамака. Четврти би Аријанти Бајрон покашто на чоте плавнине, Хајденлер али ово је ипак било дружије и по костиму и по оружју и по начину живота. Вокали су племићи, Бајрон, Нукин и Мермонтов, дивљину: дивљина мирише на просторе и слободу може се пузати ради одјека, не може се умрети дружије него јунаци. На два места у ЧАЈЛД ХЕРОЛДУ поновио је Бајрон стихове ~~који~~ се врнају, уз плаховиту мушку игру, соколе на сој:

Тамбуриц! тамбуриц! узбуна твоја
срце нам крепча, рат нам обећава.

~~Хај~~ силистару! ~~Хај~~ из корниза!
Тамбуриц! добуј, рат обећавај!

~~Хај~~ обали одосмо, ој плавнине, где' те —
И до виђења победними, или никако.

Бајрон је можда имао наговешту потребу да пре мирних, свечаних станица о Грчкој и свим мало "протамбурија". У Грчку када је прешао, осетио је стратан шок прошлости и садашњости, видео чуда и покоре турске над класичном земљом мисли и уметности, доминирао ~~неко~~ Селџуци газе по Аристотелу и Есхилу; видео стару Хеладу као пашалук и сенџак, као рају У робље. Морao је, мраморно следи ~~и~~ стиснутих зуба ~~и~~ устничке ~~и~~ песме грчке: ~~Дарте~~ Бејте пандес тон Хеленом. Мнедујим, овакве је станице писало о Грчкој у ЧАЈЛД ХЕРОЛДУ:

Едва земља Грка, минулог поноса тумња скло.
Бедишта си ивано те нема; велика си, иако си пала.
А ко ће сабрати и повести разбијену ти децу,
Ко прекинути робовање и сувиши трајно?

Душе слободе!.....
Мекад са ~~и~~ Тразиоулом и његовом четом,
~~иа~~ ~~и~~ слупти си мог'о несрећу што сада
тамом прекриза ~~и~~тичке низије зелену лепоту.
Ах сада, не као тада, тридесет тирана да држе ланац,
Сваки кнап је сада господар над тобом!

О робље од рођења до смрти, робље у речи и делу,
о одаљени људи,
За страним оружјем, за помоћу уздишете —

Сами зар не смете на бес тиранина.

Кој, робози по наслеђу, ово зар не знате:
 Кој слободу хоће, сам мора на јуриш,
 Својим рукама (победу мора) отети!
 Хоће ли Гак, или Москов да вас' дигне? Не!
 Вашег плачкаша, да, сатрти могу они,
 Ах олтар слободе неће за вас бити.

О сени Хелиота, удирите ви на думманина!
 Земљо Грка, промени господаре — све је још исто:
 Дави сла ве био и прош'о, аи не године срама.

Бајрон је по својој навиши одмах прионуо да учи говорни грчки језик. Помогло му је знање класичног грчког језика. Убрзо је тачно превео, и у ЧАЛД Херодда увео, две популарне грчке пјесме, једну аубавну, коју обично певају младе левојке, и већ поменуту грчку "марсевезу", ~~која~~ спевају познати револуционер ~~Фигаро~~ и Фере, који је и живот свој положио за грчку слободу.

Устајте, сијнови Грчке!
 Час славе је био и прош'о —
 Потомци те стварине,
 Покажите од ког сте рода.

у ^завим станама/описује Бајрон поклаве, и расказалино весеље Грка пред строгим пост источне приче. То ће бити прилика да сатиром помогне оно што је раније патосом истицао:

О земљо Грка, најмаже те хове који највише дугују ти!
 Родење, крај, и низ племенитих јунака
 Што срамом сраме изрођене сад хорде.

Тек кад ускрсне пркосни отпор Шпарте,
 Тек теба кад опет подари Епаминонде,
 Тек кад леца Атине опет узимадну србу,
 Кад мајке грчке опет буду рађале ћуде —
 Оnda ћеш устати, онда, не пре тога!

Хиљаду година једва доста да држава се створи,
 Час један може у прах да је сатре.
 И кад, кад је чвак опет сјај јој обновити,
~~која~~ ^зврлине вратити, победити судбу и време.

Запажања и искуства младог Бајрона билу су не жалост тачни. Стихозе његове говорили су из њега гнев, стид, туга, а не романтика. Побуне Грка у то време биле су спорадичне, јули више ишли у прогонство него у борбу и жртву. Више је било позадинских руководилаца него борца, више иниција на две стране него

војника којима је морал у једној дужности кад је непријатељ један. Узгубио су га ву Рига, Вацерис, Испикенти и још неки; али се зачудио, било једно-
душни само у томе да остану даљи "робови од рођења до смрти".

Славар ће постати акутније двадесетих година XIX века
када ће како је ~~избацио~~ Бајрон при^{ка} велике силе у помоћ. Помагао је понекад
"москову" издавно, онда кад је и њему ишло у рачун да удеци Турчине. "Онога вре-
је Британије издавно углазном ради ~~и~~ интересне ~~издавне~~ сфере.
Али двадесетих година десиће се у Британији нешто што није било само ликовна-
тисаше. Основа се у Лондону Грчки комитет који одмах ради ~~извештајом~~ зајму
Грчкој на великим добровољним приносима и чији сабирању добровољачких чета у
Британији пре свега. Феномен тада и у свом Комитету неко што није било дип-
ломатија, него поштено оцењен поступак. Југези заборављају на све најронове
сатиричне стихове и епиграме, ~~издавају~~ на његове митане против краља првих
министара, портала, песника и критичара, и бирају свога славног сина ~~издавају~~
~~за члана~~ Комитета бирају то јест поштено ^{издавају} првог и истрајног бораца про-
тив сваког насиља, па и британског. Бајрон се прима, и ~~издавају~~ у себи
да неће само писати писма или прогласе, него ће поћи на грчко бојиште као до-
бровољац. У думи тога ~~издавају~~ човека који је увек волео да на буре лода нову
буру, морало је запушети, затрести се из многих разлога. Сигурно га је лирично
став "родне моје ~~издавају~~ земље; сигурно га је загрејала идеја да је ројство у
поезији веће за херојство ^{Херојство} деду; сигурно му је машту ^{Херојство} најкадашња љу-
бав за класичну земљу свега људскога; сигурно је пожелео да се отвараје ^{бог} тако
суви ^{зиме} дуговрајне везе со Ерзом Гвичоли; сигурно су ^{бог} хости трошени
тело и душа пожелели још нешто метеорско. Овај који је пре десетак година
препливаво Хелеспонтима је две обале седа је ^{бог} свим ^{бог} гонима у себи ^{бог} бежео
да ^{бог} исто са опасношћу и бравуром препливава Хелеспонт између живота и смрти.

Када ~~издавају~~ настаје преписка између Бајрона и руководила-
ца грчког устанка Маврокордатоса и Одисеја између њега и Комитета у Лондону,
и банкера и адвоката ~~издавају~~ који ће отдаје сва новац склати у Грчку, и онда

је пукao глас по Британији и свој Европи: да на грчко бојиште одлази велики пасник — лорд Бајрон. Године 1823-ће, из Ђенове, Бајрон ће отпловити по други пут у Грчку. Под оменом чудних увек фатално одлучних којо што је из стацбине отишao да се у њу никада више не врати, тако је из Италије, отишao у Грчку да се никада више не врати. Из јуна 23-ће године, пошто је Бајрон стигао у Кефалонију, имамо стихове под насловом Дневник у Кефалонији:

Пробудиши се мртви — зар ја да спавам?
Свет читав против тирана уст'о — зар ја да пузим?
Жетва је зрела — зар оклевати да жаљем?
Не, не дремам ја! од трла ми лежиште,
И сваки дан ми јек трубе у уху,
И одјек његов у српу.

Изравно дочек у Грчкој био је војнички сјајан и људски топао и захвалан. Но био је Бајрон каообичну униформу много црвену, и ~~жароносно~~ особито украшен шлем. Одмах већ после сасвим кратног времена знао је овај Британаш величне воје и змејевитих одлучности да ритам покрета и ~~борбеност~~ не стоји ни у кампаји сразмери ни са његовом ни се осталим униформама и казао је у горкој шами: Изгледам увој опреми као магарец у кављој кожи. Вашара је била у Бајрону, пемет је бил у у Бајрону, али не у револуционарима око њега. Шешто неспремно, бескрвно до худило и ножа несложно. Бајрон организује све адресе своје енергије: мора кренути! Можачи новачи свој и енглески пиши на све адресе, нуди Грцима саку спушку од своје стране, подиже дух, тражи састањке и договоре завађених вођа, и трпи у себи чакав никада итје трпео само да не сумњу и срибу, да не би ослабио ствар. Испевао је и ратну песму Судиотима, који су му били гарда и страже, државно послужни и одвани, али иначе, и они као сва Грчка у ставу који живие чекају од некуд се стране. По енглески, Бајрон је Судиотима казао да је најлепши убојни крик: дужност.

У бој синови Судиота!
На ноге и на дужност!
Амо је зид, тамо је ров —
Сај, хай, Судиоти —
Амо Јениен тамо хепота,
На ноге, дено, и на дужност.

Састанак и дефинитивни договор за јуриш одлаже се и због кнеза Петра и блата.

Бајрон је хтео да са својим људима, Енгле зима једним Утвадијаном и неким Грчима нападне један турски брод који се појавио пред Нисолунгијем градићем у којем је Бајрон живео, али му руководилац борбама није дозволио. ~~Утвадијан~~ и заузете Епекта било је пошта нада Бајрона борца и војника. И до тога није дошло. Популарност, недржање речи, уздржавања од ажије у последњем часу — били су страховити. Бајрон је водио борбу против пријатеља пре него што ће је предузети против непријатеља. Дотле је јак земљотрес ужасно влажна зима поплавила блатом све на руку оклевачима и инацијама. Бајрон је сва отрован, али морално свеједнако стрпљив. Из теквог стања ~~из~~ излази само уз прасак и спом. Сном ће бити и логичан и естетичан: ~~најбољи чудо и посара~~ врхунаш и патетика могки су се јавити само у Бајрону. Фебруар месецом он добија тежак напад врло сложене природе. ~~Водитељ~~ али чије спуштаје ~~да~~ савет да пође на Јонска острва не опоравак; рачунао је да ће његов ~~напад~~ можда покренути ствар и људе. Није дошло то него нов ~~напад~~ не организам рајрона. Опет се придигао и једнога дана изјахао у шетњу. Тога дана, како је писао пријатељ Бајронов ~~Хобхауз~~, последњи је пут прешао праг кућице у Нисолунгију. Чешму своју да јурише на ~~напад~~ Епект да стече војничку заслугу у служби слободи, да легне у војнички гроб — могао је положити само у своју последњу песму. Јануара 22-ог године 1824. напутио је тридесет шест година. Јуначки тужна песма о том рођен-лану биће последња Бајронова песма. ~~Умро је у априлу исте године~~ и у њој је још сјединио Грчку са собом. Умро је средином априла. Песма има овакву садржину:

Време је да се ово среће смири,
Пруге кад више не зна да узнемири;
А ако сам не могу више бити вођен,
Ја још ходу да волим.

Цо данима мојим захутело лимће —
Лимунше љубави цветови и плоди;
Црв, рђа што гриме, јади,
Они су само моји.

Ватра што у грудма ми још хара
Садиста је к'о острас вулканско;
Буктишу ћен пламен више не пали,
Ломачу чек за умрлога.

Наде, забаље и ревносне бриге,
И силовита кидава бола,
и моћ аубави — ту више учесник нисам;
Само панче њихове зучем.

Али че тако нити овде,
Нити седе такве мисли да грају душу!
Слава је овле покров јунака,
Или венец по челу.

Мах, застава и бојиште,
Тијерија и Грчка су око мене!
Шпартанци онај на штиту што бе донесен
Слободнији није био.

Прени се! { не Грчка, она је будна }
Већ ти, душа, у мени;
Сети се где животне крви порекло ти лежи,
И удри вазано и тачно.

Изгаси страсти што глазу дижу!
Жумности, чувай се! равнодушни нек ~~богородите~~
Буду ти осмех или срца
Сваке лепоте.

Кладост ако хапиш, немој ни да живи;
Ово је часног умирања земља.
Устај, на бојиште пођи, и тамо
Последни дах издахни.

Пронађи — чешће се траки но нађе —
Војнички гроб, најлепши за тебе;
Погледај око себе, избери место,
И на починак лези.

Свака и жиље
Трагичнију мазлудност није дожидао зајда ниједан ~~заслужни~~ песник нијелен
борац. Никада плах и полетан човек није из себе маложио страшнији мртвиј
стрпљења и чекања, и то је било Купине Борбог у Грчку, која је, у тој време, магије
богова датују симболу из ~~Филоксена~~ у добровољнијем.

Задово
Задово што је са првом горчицом и болом био оплакан. Грци су хтели тело ~~заслужни~~ да сакра-
не у Гезејевом храму у Атини. Отаџбине тражила своје дете. Неко време је
срце из белсамована тела ~~заслужни~~ лежало у цисолунгију. Еритеније најавд узела све.
Шкодио је Европа Вајрон на таласима у завичај, под увек истим оменом: да се из-
њега никада више не врати ни у Грчку ни у Италију.

А Грчка се ослободила немолико година касније, уз

велику помоћ са стране: Руси и Ђинглези савладали су турску флоту. Можда је и то
~~изједначило~~, објављено ~~дисто~~ љубаш са општине — ~~један~~ од разних ~~једног~~ Грејкса
~~данас~~ не могу да се уједине да сами говорше што отаџбина тражи.

Милорад Сабанчић